

Byla C-283/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Pateikimo data:

2020 m. birželio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. spalio 1 d.

Ieškovai:

CO

ME

GC

ir 42 kiti

Atsakovai:

MJ

Europos Komisija,

Europos išorės veikslių tarnyba (EIVT),

Europos Sąjungos Taryba,

Eulex Kosovo

I. Ginčo dalykas ir bylai reikšmingos faktinės aplinkybės

- 1 Misija EULEX KOSOVO buvo įsteigta 2008 m. vasario 4 d. Tarybos bendraisiais veiksmais 2008/124/BUSP dėl Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Kosove, EULEX KOSOVO (OL L 42, 2008, p. 92) (toliau – 2008 m. bendrieji

- veiksmi). Iš pradžių ši misija buvo įsteigta 28 mėnesiams, bet vėliau jos trukmė buvo keletą kartų pratęsta.
- 2 Iš pradžių misija EULEX KOSOVO neturėjo teisinio subjektiškumo ir veikė per misijos vadovą, kuris buvo atsakingas už misijos veiklą vietoje, davė nurodymus visiems misijos darbuotojams ir buvo atsakingas už biudžeto vykdymą pagal sutarties, pasirašytos su Komisija, sąlygas; jam taip pat buvo pavesta sudaryti sutartis su tarptautiniais ir vietos civiliais darbuotojais.
  - 3 2014 m. birželio 12 d. Tarybos sprendimu 2014/349/BUSP, kuriuo iš dalies keičiami Bendrieji veiksmai 2008/124/BUSP dėl Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Kosove EULEX KOSOVO (OL L 174, 2014, p. 42) (toliau – Sprendimas 2014/349) misijai EULEX KOSOVO buvo suteiktas teisinis subjektiškumas ir galimybė būti teismo proceso šalimi (procesinis veiksnumas).
  - 4 Nuo 2013 m. vasario 1 d. iki 2014 m. spalio 14 d. MJ ėjo misijos vadovo pareigas vadovaudamasis sutartyse, kurias sudarė su Komisija 2013 m. vasario 1 d. ir birželio 7 d., nustatytomis taisyklėmis.
  - 5 Ieškovai buvo, o kai kurie vis dar yra misijos EULEX KOSOVO darbuotojai Kosove, įdarbinti kaip tarptautiniai civiliai darbuotojai vienam ar keliems mėnesiams (ne ilgiau kaip vieniems metams) pagal terminuotas darbo sutartis, kurios buvo keletą kartų pratętos.
  - 6 Sutartis, sudarytas ir pratęstas dar iki misijai EULEX KOSOVO įgyjant teisinį subjektiškumą, savo vardu parengdavo ir pasirašydavo pats misijos vadovas. Vis dėlto kalbant apie sutartis, parengtas ir pasirašytas 2014 m. birželio 12 d.–2014 m. spalio 14 d. laikotarpiu, kai misija jau turėjo teisinį subjektiškumą, tuometinis misijos vadovas MJ veikė kaip misijos „atstovas“, turintis visiškai atstovaujamuosius įgaliojimus, arba kaip šios misijos organas.
  - 7 2012 m. įvairios pareigybės buvo perskirstytos ir, kaip teigia ieškovai, dėl to buvo pakeisti jų pareigybių aprašymai bei itin sumažintas jų darbo užmokestis. Po to, 2013 m. pavasarį ir vasarą, 2014 m. rudenį ir 2016 m. rudenį sekė trys sutarčių nepratęsimo „bangos“.
  - 8 Ieškovai ginčija jų pareigų perskirstymą (ir dėl to – jų darbo sąlygų pakeitimus) ir (arba) jų sutarčių nepratęsimą, taip pat jiems priskirtą „statusą“, be kita ko, susijusį su socialine apsauga.
  - 9 Pareigybių perskirstymas ir pirmoji sutarčių nepratęsimo banga vyko tuo metu, kai misija EULEX KOSOVO dar neturėjo teisinio subjektiškumo ir veikė per savo misijos vadovą, kuris veikė savo paties vardu.
  - 10 Ieškovai iš pradžių padavė į teismą pirmus keturis atsakovus:
    - MJ, kaip „teisinio subjektiškumo neturinčios“ misijos EULEX KOSOVO vadovą, savo paties vardu pasirašiusį sutartis su ieškovais;

- Komisiją kaip deleguojančiąją instituciją, kuriai misijos vadovas yra pavaldus ir kuri atsakinga už misijos biudžeto vykdymą;
  - Europos išorės veikslių tarnybą – kaip atsakingą bendrai už vadovavimą civilinėms operacijoms ir konkrečiai – už sprendimus, priimtus pagal 2008 m. bendruosius veiksmus;
  - Tarybą, kaip instituciją, paskyrusią MJ misijos vadovu, privalančią atsakyti už jam priskirtinus veiksmus.
- 11 Šie keturi atsakovai ginčijo teismo įgaliojimus ir teismo jurisdikcijos nagrinėti dėl jų atitinkamai pateiktus reikalavimus apimtį. MJ taip pat ginčijo dėl jo pateiktų reikalavimų priimtinumą, teigdamas, kad tuo metu, kai misija EULEX KOSOVO neturėjo teisinio subjektiškumo, jis pasirašinėjo darbo sutartis su ieškovais tik kaip Europos Sąjungos įgaliotasis atstovas ir kad dėl tokio statuso ieškinys negalėjo būti reiškiamas jam asmeniškai; jis rėmėsi 2017 m. gruodžio 12 d. *Cour du travail de Bruxelles (4^e chambre)* (Briuselio darbo bylų teismas (4-oji kolegija) sprendimu byloje tarp buvusio misijos EULEX KOSOVO darbuotojo, buvusio šios misijos vadovo ir pačios misijos, kai ji dar neturėjo teisinio subjektiškumo.
  - 12 Sąjungos institucijos nesutiko su tuo, kad misijos EULEX KOSOVO vadovai kada nors buvo Sąjungos įgaliotieji atstovai, nes kol misija neturėjo teisinio subjektiškumo, jie buvo aiškiai įgalioti veikti savo pačių vardu. Jos taip pat teigia, kad iš pradžių misijos vadovai veikė „es qualité“ („pagal pareigas“), t. y. kaip misijos EULEX KOSOVO įgaliotieji atstovai, nepaisant to, kad ji (dar) neturėjo teisinio subjektiškumo, panašiai kaip *de facto* asociacijos įgaliotieji atstovai ar profesinės organizacijos atstovai.
  - 13 MJ ir Sąjungos institucijos taip pat ginčijo dėl jų pateiktų reikalavimų priimtinumą, teigdami, kad nuo tada, kai misijai EULEX KOSOVO buvo suteiktas teisinis subjektiškumas ir procesinis veiksnumas, pagal naująją 16 straipsnio 5 dalį, įtrauktą į 2008 m. bendruosius veiksmus Sprendimu 2014/349, tik ji tapo atsakinga už visus reikalavimus ir buvusius bei būsimus įsipareigojimus, atsirandančius vykdant įgaliojimus. Po tokių atsikirtimų ieškovai pareikalavo įtraukti į bylą kaip atsakovą misiją EULEX KOSOVO.
  - 14 2018 m. birželio 1 d. sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino, kad misijos vadovas ir Sąjungos institucijos negali būti įtrauktos kaip bylos šalys laikotarpiu nuo 2014 m. birželio 12 d., nurodė atnaujinti žodinę proceso dalį, kad šalys išsiaiškintų misijos vadovo „įgaliojimų“ buvimą laikotarpiu iki 2014 m. birželio 12 d.

II. Nagrinėjamos nuostatos

- 15 Šioje byloje gali būti taikomos tik Sąjungos teisės nuostatos, kurios nurodytos toliau.

2008 m. bendrieji veiksmai (iki jų pakeitimo 2014 m. birželio 12 d.)

8 straipsnis

„1. Misijos vadovas yra atsakingas už EULEX KOSOVO, jai vadovauja ir vykdo jos kontrolę veiksmų vietoje.

<...>

3. Misijos vadovas duoda nurodymus visiems EULEX KOSOVO darbuotojams, be kita ko, šiuo atveju paramos padaliniui Briuselyje, susijusius su veiksmingu EULEX KOSOVO vykdymu veiksmų vietoje, yra atsakingas už jos koordinavimą ir kasdienį administravimą bei vykdo civilinės operacijos vado nurodymus.

<...>

5. Misijos vadovas yra atsakingas už EULEX KOSOVO biudžeto vykdymą. Šiuo tikslu misijos vadovas pasirašo sutartį su Komisija.“

9 straipsnio 3 dalis

„Prireikus EULEX KOSOVO taip pat gali pagal sutartis įdarbinti tarptautinį personalą ir vietos personalą.“

10 straipsnio 3 dalis

„Tarptautinių ir vietos civilių darbuotojų įdarbinimo sąlygos ir teisės bei pareigos nustatomos misijos vadovo ir personalo narių sudarytose sutartyse.“

2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos komunikatas dėl Komisijos specialiųjų patarėjų, kuriems pavesta įgyvendinti BUSP operatyvinius veiksmus, taip pat dėl tarptautinių darbuotojų sutartininkų

- 16 Šiame komunikate patikslinta, kad „sutartyje reikia numatyti, kad BUSP specialieji patarėjai sudaro darbo sutartis savo vardu pagal BUSP specialiųjų patarėjų įdarbintiems darbuotojams galiojančias taisykles“, kad BUSP specialusis patarėjas savo vardu sudaro darbo sutartį su asmeniu, įdarbinamu kaip tarptautinis darbuotojas“ ir kad „darbo sutartį siekiant įdarbinti asmenį BUSP specialiojo patarėjo tarptautiniu darbuotoju pasirašo BUSP specialusis patarėjas“.

III. Jurisprudencija, kuri gali būti reikšminga bylai

- 17 Teismas nurodo du *Cour du travail de Bruxelles* sprendimus:
- 2017 m. gruodžio 12 d. sprendimą, kuriame *Cour du travail de Bruxelles* konstatavo, kad misijoje EULEX KOSOVO dar prieš jai įgyjant teisinį subjektiškumą įdarbinto tarptautinio darbuotojo darbdavys buvo ne misijos

vadovas, o Europos Sąjunga, o misijos vadovas buvo tik jos įgaliotasis atstovas;

- 2019 m. sausio 8 d. sprendimą, kuriame ta pati, tik kitos sudėties *Cour du travail de Bruxelles* kolegija konstatavo tą patį dėl kitos, BUSP misijos, patikslindama, kad darbdavys buvo „Europos Sąjunga, atstovaujama Komisijos“.

IV. Teismo vertinimas ir žodinės proceso dalies atnaujinimas

- 18 Dėl 2013 m. vasario 1 d. ir 2013 m. birželio 7 d. MJ ir Komisijos sudarytų sutarčių teismas nurodo:
- MJ sutartis, sudarytas su Komisija 2013 m. vasario 1 d. ir 2013 m. birželio 7 d., pagal kurias misijos poreikiams tenkinti, be kita ko, darbuotojų darbo užmokesčiui (2013 m. birželio 7 d. sutarties 4 straipsnis), MJ faktiškai buvo skirtas tam tikras biudžetas, už kurį jis įsipareigojo prisiimti visą atsakomybę, įsipareigodamas Komisijai grąžinti visas sumas, kurios jam būtų sumokėtos nepagrįstai arba kurias jis panaudotų netinkamai (tos pačios sutarties 9 straipsnis), ir turėti specialų jo finansinės atsakomybės draudimą ir draudimą nuo visos žalos, kurią jis, vykdydamas pareigas, pats (angl. „by himself“) padarytų Komisijai arba bet kuriam trečiajam asmeniui, įskaitant šalis, su kuriomis jis šiuo tikslu privalėtų sudaryti sutartis (tos pačios sutarties 12 straipsnio 3 punktas), pasirašė savo vardu;
  - 2013 m. birželio 7 d. sudarytos sutarties 11 straipsnio 1 punkte taip pat patikslinta, kad specialusis patarėjas darbo sutartis su savo darbuotojais sudarys savo paties vardu.
- 19 Teismas taip pat pažymi, kad darbo sutartyse, sudarytose su MJ iki 2014 m. birželio mėn., jis aiškiai nurodomas ne tik kaip veikiantis savo paties vardu, bet ir kaip „darbdavys“, be to, jose daroma aiški nuoroda į 2013 m. birželio 7 d. sutarties 11 straipsnio 1 punktą, patikslinant, kad jame MJ „kaip specialiajam patarėjui leidžiama sudaryti darbo sutartis savo paties vardu“ (sutarčių preambulės II punktas).
- 20 Dėl laikotarpio iki 2014 m. birželio 12 d. teismas, atsižvelgdamas į taikytinas nuostatas ir sutartis, nusprendė, kad ieškovai pagrįstai padavė į teismą MJ asmeniškai ir kad jis turėtų išlikti bylos šalis, neatsižvelgiant į 2017 m. gruodžio 12 d. *Cour du travail de Bruxelles* sprendimą.
- 21 Teismas laikosi nuomonės, kad negalima teigti, juo labiau be jokių niuansų, išlygų ar papildomos analizės, kad misijos EULEX KOSOVO vadovas buvo „tik Europos Sąjungos įgaliotasis atstovas šiai misijai vykdyti“, nes tuo metu misija EULEX KOSOVO neturėjo teisinio subjektiškumo ir visų pirma nebuvo nuspręsta, kad jam pareikštas ieškinys būtų nepriimtinas vien todėl, kad „paprastai ieškinys negali būti reiškiamas įgaliotajam atstovui ir turi būti reiškiamas

įgaliotojui“, nes yra įvairių atvejų, kai „įgaliotasis atstovas“ asmeniškai atsako už veiksmus, kuriuos jis atliko savo „įgaliotojui“ ir (arba) gali būti paduodamas į teismą vietoj savo įgaliotojo, veikdamas kaip *qualitate qua*. Taip yra, pavyzdžiui:

- jeigu yra vadinamasis „nevisiškas“ atstovavimas, arba kai suteikiami „neatstovaujamieji“ įgaliojimai, t. y. jeigu įgaliotasis atstovas veikia savo paties vardu, bet savo įgaliotojui. Tokiu atveju sutartiniai santykiai iš esmės yra asmeniškai tarp įgaliotojo atstovo ir jo kontrahento, o tarp įgaliotojo ir įgaliotinio (įgaliotojo atstovo) ir atvirkščiai nėra tiesioginių santykių;
- esant įgaliojimui *ad agendum* (kurį reikia skirti nuo įgaliojimo *ad litem*, naudojamo, be kita ko, siekiant atstovauti juridinio asmens statuso neturinčiai grupei), pagal kurį įgaliotinis formaliai gali būti proceso šalis ir veikti savo vardu, bet įgaliotojui, tiesiog nurodydamas savo statusą.

- 22 Teismas nusprendė, kad šalys dar turi išanalizuoti „įgaliojimų“, kurie buvo suteikti MJ kaip misijos vadovui, buvimą ir prireikus – tikslų šių įgaliojimų pobūdį ir kokias pasekmes jie sukelia MJ, ir tada jis galės galutinai išspręsti klausimą, ar MJ gali arba turi likti bylos šalis, o gal negali, nes faktiškai tuo metu jis veikė tik Sąjungos vardu ir Sąjungai (dalyvaujant vienai ir (arba) kitai iš jos institucijų, kurios taip pat yra bylos šalys), įgyvendindamas visiškai atstovaujamuosius įgaliojimus. Todėl jis nusprendė atnaujinti žodinę proceso dalį.

V. Šalių pozicija

- 23 Ieškovai prašo pripažinti jų ieškinius Sąjungos institucijoms priimtinais, kiek jie susiję su visais misijos vadovo veiksmais ar neveikimu. Papildomai jie prašo sustabdyti šios bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas byloje T-602/15 RENV, o jeigu ir šis reikalavimas nebūtų patenkintas, ieškovai prašo pripažinti jų ieškinius priimtinais, kiek jie pareikšti MJ.
- 24 MJ prašo teismo pripažinti dėl jo pateiktus reikalavimus nepriimtinais. Iš tiesų jis laikosi nuomonės, kad misija Eulex Kosovo yra ieškovų darbdavys dėl visų nagrinjamų sutarčių.
- 25 Sąjungos institucijos laikosi nuomonės, kad nėra ieškovų darbdavės, ir prašo dėl jų pateiktus reikalavimus, susijusius su darbo sutartimi, pripažinti nepriimtinais arba bent jau nepagrįstais.
- 26 Per 2019 m. birželio 4 d. teismo posėdį šalys sutarė, kad dėl misijos vadovo įgaliojimų buvimo, taip pat šių įgaliojimų pobūdžio ir pasekmių reikia pateikti prejudicinį klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, nes norint atsakyti į jį, reikalingas Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų priimtų aktų išaiškinimas, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį. Teismas pritarė tokiam siūlymui.

VI. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 27 Teismas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau yra nagrinėję įvairias bylas, susijusias su misija EULEX KOSOVO ar kitomis tokio pat pobūdžio misijomis, iškeltas misijos poreikiams tenkinti pasamdytų tarptautinių civilių darbuotojų iniciatyva.
- 28 Vis dėlto jie dar neturėjo galimybės nagrinėti šių darbuotojų darbdavio nustatymo klausimo ir (arba) atstovavimo šiam darbdaviui tuo laikotarpiu, kai misija dar neturėjo teisinio subjektiškumo, nors jau galėjo įdarbinti darbuotojus pagal sutartis per misijos vadovą, kuris pasirašinėjo sutartis savo paties vardu, ir kai darbuotojai jau faktiškai dirbo misijoje.
- 29 Šioje byloje tai nustatyti būtina, kad būtų galima išnagrinėti kai kurių dėl MJ ir Sąjungos institucijų pateiktų reikalavimų priimtinumą ir (arba) pagrįstumą, kiek šie reikalavimai susiję su laikotarpiu iki 2014 m. birželio 12 d.

VII. Prejudicinis klausimas

- 30 Atsižvelgdamas į tai, kas pirma išdėstyta, teismas pateikia Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar 2008 m. vasario 4 d. Tarybos bendrųjų veiksmų 2008/124/BUSP dėl Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Kosove EULEX KOSOVO, prieš iš dalies juos pakeičiant 2014 m. birželio 12 d. Tarybos sprendimu 2014/349/BUSP, 8 straipsnio 3 dalis ir 10 straipsnio 3 dalis, prireikus siejant jas su visomis kitomis nuostatomis, kurios gali būti reikšmingos bylai, turi būti aiškinamos kaip suteikiančios savo vardu ir sąskaita veikiančiam misijos vadovui misijoje EULEX KOSOVO iki 2014 m. birželio 12 d. įdarbintų tarptautinių civilių darbuotojų darbdavio statusą, arba atsižvelgiant į Bendrųjų veiksmų 2008/124/BUSP 8 straipsnio 5 dalį ir 9 straipsnio 3 dalį, prieš juos pakeičiant 2014 m. birželio 12 d., kaip suteikiančias darbdavio statusą Europos Sąjungai ir (arba) Europos Sąjungos institucijai, pavyzdžiui, Europos Komisijai, Europos išorės veiksmų tarnybai, Europos Sąjungos Tarybai ar bet kuriai kitai galimai institucijai, kuriai misijos vadovas veikė iki minėtos datos pagal įgaliojimus, delegavus įgaliojimus ar bet kokią kitą atstovavimo formą, kuri atitinkamu atveju turi būti nustatyta?“